

להזריע בלא כונה, ועיין תוד"ה באין⁽³⁹⁾.
והא דקתני "עשו כדרכה כשלא כדרכה",
נמי קשיא, שהרי כדרכה בשפחה חרופה
מיחייב, ושללא כדרכה לא מיחייב.

מאי טעמא? "שכבת זרע" כתיב בה, ושללא
כדרכה אינו ראוי להזריע?!

ותו קשיא: **ומאי** "עשו נייעור כישן" דקתני?
והרי הישן פטור בשפחה?!

ואי בשאר עריות קא תנית לה, אם כן, הא
דקתני "עשו גומר כמערה" תקשי, שהרי יא-ב
איפכא איבעי לך למיתני — שעשו מערה
כגומר! שהרי מערה הוא החידוש, וכן היה
צריך לומר "עשו שלא כדרכה כדרכה"!?
אמר ליה התנא רב ששת: איסמיה אמחוק
ברייא זו.

אמר ליה רב ששת: לא תסמיה, אלא הכי
קתני:

א. "עשו גומר ביאתו שלא כדרכה בשפחה
חרופה, דלא מיחייבי — כמערה בשפחה

קתני: כל עריות, אחד נייעור ואחד ישן,
הישן פטור והנייעור חייב. וכאן, אפילו
הנייעור פטור.

מאי טעמא? המקשיין אהרדי!

תני תנא קמיה רב ששת: עשו גומר ביאתו
כמערה, שחייב. וכן עשו את המתכוין
כשאין מתכוין. ואת מי שבא עליה כדרכה
כשלא כדרכה. ואת הנייעור כישן.

אמר ליה רב ששת: מאי קאמרת?

אי בשפחה חרופה קתני להא ברייתא,
תיקשי, **אמאי קתני "עשו גומר כמערה"**?
והרי רק גומר בשפחה חרופה מיחייב ואילו
מערה לא מיחייב [דכתיב בשפחה "שכבת
זרע" משמע דוקא בגומר ביאתו שראוי
להזריע]!?

ותו, הא דקתני "עשו מתכוין כשאינו
מתכוין" קשיא. דהא דוקא **אי מכוונה**
מיחייבא בשפחה **אי לא מכוונה** כגון שנפל
מן הגג ונתקע **לא מיחייבא?** [שאינו ראוי

בשפחה אינו חייב, הואיל ונאמר בה "שכבת
זרע", ובאופן זה אינו יכול להזריע. והתוס'
הקשו עליו, מנין לו לומר שאינו ראוי להזריע
באופן זה. ולכן פירשו, שטעם הפטור, משום
שהוא אונס. וכתב המנחת חינוך [שם], שיש
לומר נפקא מינה מדבריהם לענין דינא, דהיינו,
אם ננקוט שהאשה לא הוקשה לאיש, ואף על פי
שהוא פטור, היא חייבת, וכנ"ל, אם כן נמצא
שבאופן זה דנתקע, היא חייבת אף על פי שהוא
אונס, אולם זהו דוקא לפי פירוש התוס'. אבל
לפי פירוש רש"י, שאינו ראוי להזריע בזה, אם
כן אין כאן מעשה איסור כלל להתחייב עליו.

שהיא שפחה, אם כן אביה הוא עבד כנעני או
נכרי, ואינו יכול לקדשה לאחר, והיא עצמה גם
כן אין לה יד לקדש עצמה בקטנותה, ולמה
הוצרכנו ללמוד פטור זה מהיקש.

והביא ליישב בשם בנו הג"ר שלמה,
שאפשר להעמיד באופן שבא ישראל על חציה
שפחה וחציה בת חורין, ונולדה בת. ובת זו הרי
היא חציה בת חורין, ומתייחסת אחר אביה ואחר
צד חירות שבאמה, וחציה היא שפחה, ואם כן
יכול אביה לקדש חציה, שהרי בצד חירות שבה,
היא מתייחסת אחריו.

39. רש"י מפרש, שכאשר נפל מן הגג ונתקע